

De Health of the Nation Outcome Scales (HoNOS)

in Nederlandse Bewerking

Handleiding

Download tekst en formulier op

<http://www.euronet.nl/~sogg/honos.htm>

De Health of the Nation Outcome Scales (HoNOS) in Nederlandse Bewerking

**C.L. Mulder (1,2), A.B.P. Staring (1),
J. Loos (3), V.J.A. Buwalda (4), D. Kuijpers (1), S. Sytema (5) A. I. Wierdsma (2)**

(1) GGZ Groep Europoort

(2) O3 Onderzoekcentrum Erasmus MC

(3) De Grote Rivieren, Dordrecht

(4) Robert Fleuri Stichting, Leidschendam/Zoetermeer

**(5) Academisch Ziekenhuis Groningen,
Afdeling Psychiatrie**

**Contactpersoon: Dr. C.L. Mulder
P.B. 5250
3008 AG Rotterdam
Tel.: 010-4960899
Fax: 010-4960856**

Rotterdam, juni 2004

Inleiding

Dit is de handleiding voor het gebruik van de Health of the Nation Outcome Scales (HoNOS). De HoNOS is ontwikkeld in opdracht van het Engelse Ministerie van Volksgezondheid (Wing e.a. 1998), met het doel om op eenvoudige, betrouwbare en valide wijze de geestelijke gezondheidstoestand en het sociaal functioneren van psychiatrische patiënten routinematig in kaart te brengen. Ook diende het instrument gevoelig te zijn voor veranderingen. De HoNOS is vrij beschikbaar en de meest gebruikte uitkomstmaat in Engeland en Australië (The Royal College of Psychiatrists 2003; Glover & Sinclair-Smith 2000). De HoNOS is in principe geschikt voor alle GGZ-patiënten, onafhankelijk van de gesproken taal. Dit maakt de HoNOS een goede kandidaat als instrument voor uitkomstmeting in de dagelijkse praktijk in Nederland (Mulder et al. 1999). In Engeland behoort dit instrument inmiddels tot de "Minimum Dataset" van de GGZ (Glover & Sinclair-Smith 2000; Wing e.a. 2000) en is het mogelijk om een landelijk beeld te krijgen over de kenmerken van de patiënten die in zorg zijn en hoe hun problemen veranderen tijdens en na de geboden interventies. Naast de 'gewone' HoNOS zijn er speciale versies ontworpen voor ouderen, kinderen en adolescenten, kinderen met leerproblemen, mensen met verworven cognitieve stoornissen en tenslotte voor de forensische psychiatrie.

Vertaling

De HoNOS is, met toestemming van de Engelse uitgever, vertaald vanuit het Engels naar het Nederlands en weer terugvertaald door een officiële vertaler. De terugvertaalde versie is door een panel van beoordelaars vergeleken met de oorspronkelijke Engelse versie en discrepanties zijn besproken. Vervolgens is de Nederlandse vertaling daar waar nodig aangepast (zie Sartorius & Kuyken (1994) voor een discussie omtrent dergelijke procedures).

Psychometrische eigenschappen

Er is inmiddels veel onderzoek naar de HoNOS gedaan en de buitenlandse resultaten zijn wisselend voor wat betreft de interbeoordelaars betrouwbaarheid (Amin e.a. 1999; Bebbington e.a. 1999; Brooks 2000; Issakidis & Teesson 1999; Orrell e.a. 1999; Trauer e.a. 1999) en de test-hertest betrouwbaarheid (Orrell e.a. 1999). Voorafgaand aan het gebruiken van de HoNOS dienen de beoordelaars een training te hebben gevolgd om de interbeoordelaars betrouwbaarheid te vergroten (Brooks 2000). De HoNOS bleek over het algemeen goed te correleren met andere schalen, zoals bijvoorbeeld de Camberwell Assessment of Need Short Appraisal Schedule (CANSAS; Slade e.a. 1999), de Clinical Global Impression (CGI; Sharma e.a. 1999), de Brief Psychiatric Rating Scale (BPRS; Orrell e.a. 1999; McClelland e.a. 2000), de Global Assessment Scale (GAS; Orrell e.a. 1999; McClelland e.a. 2000) en de General Health Questionnaire (GHQ; Orrell e.a. 1999). In studies in

Australië werden echter vraagtekens gezet bij de validiteit, aangezien de mate van correlaties met andere schalen wisselde (Page e.a. 2001; Brooks 2000; Issakidis & Teesson 1999). Verder werd duidelijk dat de HoNOS gevoelig is voor verandering in de toestand van patiënten met ernstige psychiatrische stoornissen (Slade e.a. 1999; McClelland e.a. 2000; Page e.a. 2001), maar mogelijk minder gevoelig voor verandering bij patiënten met lichte neurotische stoornissen (Sharma e.a. 1999).

Nederlands onderzoek naar de psychometrische eigenschappen en normscores van de HoNOS staan gepubliceerd in het Tijdschrift voor Psychiatrie (Mulder et al. 2004). Bij 559 patiënten in diverse instellingen werd de HoNOS afgenomen door getrainde hulpverleners. Samengevat waren de resultaten als volgt: de HoNOS heeft een redelijke tot goede betrouwbaarheid ($\alpha = .78$ en $ICC = .92$). De validiteit was naar tevredenheid aangezien (1) itempatronen van verscheidene stoornissen naar verwachting verschilden, (2) totaalscores verschilden per behandelintensiteit en (3) HoNOS redelijk correleerde met andere schalen. Analyses naar subschalen geven een psychotische en een neurotische dimensie weer. De conclusies van het onderzoek waren dat de HoNOS op individueel en groepsniveau inzicht geeft in de ernst van de problemen op relevante levensgebieden. De HoNOS heeft redelijke psychometrische eigenschappen, een korte afnameduur, is niet afhankelijk van ziektebeeld en gesproken taal en wordt door hulpverleners en patiënten als bruikbaar ervaren. De subschaal structuur van de HoNOS vergt verder onderzoek. Voor verdere details, zie het artikel in het Tijdschrift voor Psychiatrie (Mulder et al. 2004).

Het instrument

De HoNOS kent 12 items (Tabel 2) en bestaat uit vier subschalen, te weten: gedragsproblemen (item 1-3), beperkingen (item 4-5), symptomatologie (item 6-8) en sociale problemen (item 9-12). De schaal kan worden ingevuld door een beoordelaar (arts, verpleegkundige of andere GGZ medewerker). De betrouwbaarheid van het instrument is groter wanneer men een training in het afnemen van de HoNOS heeft gevolgd. Alle items worden op een vijfpunts Likertschaal ingevuld: van 0 (geen probleem), 1 (licht), 2 (matig), 3 (vrij ernstig) tot 4 (ernstig tot zeer ernstig probleem). Het invullen duurt 5 tot 15 minuten, afhankelijk van hoe goed de beoordelaar de patiënt kent.

De auteurs hebben drie items aan de HoNOS toegevoegd (HoNOS-addendum). Dit betreft een item over maniforme ontremming, motivatie voor behandeling en compliance met medicatie. Over deze items is nog niet gepubliceerd.

Zie onderstaande tabel voor normscores. Voor beschrijving van de groepen waarbij deze data verzameld zijn verwijzen wij naar het artikel in Tijdschrift voor Psychiatrie (Mulder et al. 2004).

Gebruik van de HoNOS in de dagelijkse praktijk

Hulpverleners scoren zelf de HoNOS tijdens de intake en evaluatie van de behandeling. De HoNOS vormt zo een onderdeel van het behandelplan. Ook kunnen onafhankelijke beoordelaars de HoNOS scoren. Hierdoor ontstaat een meer objectief beeld van het verloop van de behandeling. Door de HoNOS' gegevens op te nemen in een database is het mogelijk om overzichten te genereren van de toestand van patiënten op ieder wenselijk aggregatieniveau. Melding van het verzamelen van dit soort gegevens in verband met de Wet Bescherming Persoonsgegevens kan nodig zijn.

Training

Voorafgaand aan het gebruiken van de HoNOS is het wenselijk om een training te volgen. Dit verhoogt de betrouwbaarheid van de scores. Deze training neemt een dagdeel in beslag en bestaat uit een theoretisch gedeelte, een video, en een aantal papieren casussen. Om te voorkomen dat iedere beoordelaar na verloop van tijd op zijn eigen wijze gaat scoren, is het verstandig om een dergelijke training af en toe te herhalen. Informatie over de training is te verkrijgen bij de eerste auteur.

Tabel. Gemiddelde scores op de HoNOS items, subschalen en totaalscore, per patiëntengroep

Item / subschaal / HoNOS totaal	Totale ppl ¹ (n=559)	Psychot strn (n=360)	Stem- mingsst. (n=51)	Angst- strn (n=33)	Ambulant (n=517)	Dag- behand ² (n=22)	Klinisch ¹ (n=73)
Item 1: hyperactief en agressief gedrag	0.62	0.49**	0.88**	0.67**	0.59**	0.95**	1.11**
Item 2: zelfverwonding	0.31	0.22	0.45	0.27	0.30**	0.41**	0.72**
Item 3: alcohol, drugs of medicatie	0.53	0.59*	0.16*	0.36*	0.51*	0.91*	0.86*
Item 4: cognitieve problemen	0.93	1.02**	0.65**	0.45**	0.89*	0.91*	1.21*
Item 5: lichamelijke problemen	0.95	0.79**	1.47**	1.21**	0.95	1.05	0.90
Item 6: hallucinaties en waanvoorstellingen	1.03	1.31**	0.57**	0.18**	1.00**	1.55**	1.82**
Item 7: depressieve stemming	1.12	0.88**	1.90**	1.45**	1.11**	1.00**	1.78**
Item 8: psychiatrie / gedrag overig	1.57	1.29**	2.23**	2.74**	1.53**	2.56**	1.93**
Item 9: sociale contacten	1.55	1.62	1.20	1.39	1.52*	2.09*	1.78*
Item 10: ADL-activiteiten	1.03	1.11*	0.73*	0.70*	1.01	1.23	1.34
Item 11: Woonomstandigheden	0.69	0.74**	0.40**	0.30**	0.70	1.00	0.81
Item 12: Beroep / dagbesteding	1.16	1.25**	0.92**	0.61**	1.15**	1.00**	1.75**
Subschaal 1 (item 1-3): gedragsproblemen	1.45	1.29	1.49	1.30	1.39**	2.27**	2.72**
Subschaal 2 (item 4-5): beperkingen	1.87	1.81	2,12	1.67	1.84	1.95	2.11
Subschaal 3 (item 6-8): symptomatologie	3.73	3.49**	4,73**	4.45**	3.64**	5.11**	5.45**
Subschaal 4 (item 9-12): sociale problemen	4.41	4.72**	3,20**	3.00**	4.36**	5.14**	5.71**
HoNOS totaal (standaarddeviatie)	11.4 (7.0)	11.3 (7.2)	11.7 (6.9)	10.7 (4.8)	11.2** (7.0)	15.2** (7.3)	16.1** (7.3)

* sign < .05 / ** sign < .001 bij ANOVA voor onderscheid tussen de patiëntengroepen in dit vak voor dit item

¹ Dit betreffen patiënten met psychotische stoornissen, stemmingsstoornissen, angststoornissen én overige stoornissen

² Voor de data van patiënten in dagbehandeling en opgenomen patiënten, is gedeeltelijk gebruik gemaakt van metingen van andere instellingen

Referenties

- Amin, S., Singh, S.P., Croudace, T., Jones, P., Medley, I. & Harrison, G. (1999). Evaluation of Health of the Nation Outcome Scales. *British Journal of Psychiatry*, 174, 399-403.
- Bebbington, P., Brugha, T., Hill, T., Marsden, L. & Window, S. (1999). Validation of the Health of the Nation Outcome Scales. *British Journal of Psychiatry*, 174, 389-394.
- Brooks, R. (2000). The reliability and validity of the Health of the Nation Outcome Scales: validation in relation to patient derived measures. *Australian and New Zealand Journal of Psychiatry*, 34, 504-511.
- Endicott, J., Spitzer, R.L., Fleiss, J.L. & Cohen, J. (1976). The Global Assessment Scale. *Archives of General Psychiatry*, 33, 766-771.
- Glover, G.R. & Sinclair-Smith, H. (2000) Computerised information systems in English mental health care providers in 1998. *Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology*, 35, 518-522.
- Guy, W. (1976). *ECDEU assessment manual for psychopharmacology (revised DHEW pub. ADM)*. Rockville, MD: National Institute of Mental Health.
- Issakidis, C. & Teesson, M. (1999). Measurement of need for care: a trial of the Camberwell Assessment of Need and the Health of the Nation Outcome Scales. *Australian and New Zealand Journal of Psychiatry*, 33, 754-759.
- McClelland, R., Trimble, P., Fox, M.L., Stevenson, M.R. & Bell, B. (2000). Validation of an outcome scale for use in adult psychiatric practice. *Quality in Health Care*, 9, 98-105.
- Mulder, C.L., Wierdsma, A.I., Sytma, S.J. (2000). Statusmeting en instrument-gestuurde Planning in de GGZ. Een zoektocht naar de heilige graal. *Maandblad Geestelijke volksgezondheid*, 9, 790-799.
- Mulder, C.L., Staring, A.B.P., Loos, J., Buwalda, V., Kuijpers, D., Sytma, S., Wierdsma, A.I. (2004). De Health of the Nations Outcome Scales (HoNOS) als instrument voor 'routine outcome assessment'. *Tijdschrift voor Psychiatrie*, 46(5):273-285.
- Orrell, M., Yard, P., Handysides, J. & Schapira, R. (1999). Validity and reliability of the Health of the Nation Outcome Scales in psychiatric patients in the community. *British Journal of Psychiatry*, 174, 409-412.
- Page, A.C., Hooke, G.R. & Ritherford, E.M. (2001). Measuring mental health outcomes in a private psychiatric clinic: Health of the Nation Outcome Scales and Medical Outcomes Short Form SF-36. *Australian and New Zealand Journal of Psychiatry*, 35, 377-381.
- Phelan, M., Slade, M., Thornicroft, G. e.a. (1995). The Camberwell Assessment of Need: the validity and reliability of an instrument to assess the needs of people with severe mental illness. *British Journal of Psychiatry*, 167, 589-595.
- Priebe, S., Huxley, P., Knight, S. & Evans, S. (1999). Application and results of the Manchester Short Assessment of Quality of Life (MANSA). *International Journal of Social Psychiatry*, 45, 7-12.
- Royal College of Psychiatrists (2003). What is HoNOS? Verkregen van: <http://www.rcpsych.ac.uk/cru/honoscale/what.htm>
- Sartorius, N. & Kuyken, W. (1994). Translation of health status instruments. In: Orley, J. & Kuyken, W. (Red) pp 19-32. *Quality of Life Assessment in Health Care Settings*. Berlin: Springer-Verlag.

Sharma, V.K., Wilkinson, G. & Fear, S. (1999). Health of the Nation Outcome Scales: a case study in general psychiatry. *British Journal of Psychiatry*, 174, 395-398.

Slade, M., Beck, A., Bindman, J., Thornicroft, G. & Wright, S. (1999). Routine outcome measures for patients with severe mental illness: CANSAS and HoNOS. *British Journal of Psychiatry*, 174, 404-408

Stein, G.S. (1999). Usefulness of the Health of the Nation Outcome Scales. *British Journal of Psychiatry*, 174, 375-377.

The Royal College of Psychiatrists (2003). Internetsite:
<http://www.rcpsych.ac.uk/cru/honoscales/what.htm>.

Trauer, T., Callaly, T., Hantz, P., Little, J., Shields, R. & Smith, J. (1999). Health of the Nation Outcome Scales. Results of the Victorian field trial. *British Journal of Psychiatry*, 174, 380-388.

Wing, J.K., Beevor, A.S., Curtis, R.H., Park, S.B.G., Hadden, S. & Bruns, A. (1998). Health of the Nation Outcome Scales (HoNOS); research and development. *British Journal of Psychiatry*, 172, 11-18.

Wing, J.K., Lelliott, P. & Beevor, A.S. (2000). HoNOS update. *British Journal of Psychiatry*, 176, 392-395.